

DOMOVINA

Uredništvo je v Schillerjevih ulicah št. 3. — Dopise blagovolite frankirati, rokopisi se ne vračajo.

Izhaja dvakrat na teden, vsak **torak** in **petek** ter velja za Avstrijo in Nemčijo na leto 8 kron, pol leta 4 krone, 3 mesece 2 kroni. Za Ameriko in druge dežele toliko več, kolikor znaša poštnina, namreč: Na leto 13 kron, pol leta 6 kron 50 vin. Naročnina se pošilja upravnistvu, plačuje se vnaprej.

Za inserate se plačuje 1 krono temeljne pristojbine ter od vsake petit-vrste po 20 vinarjev za vsakokrat; za večje inserate in mnogokratno inseriranje znaten popust.

Štajerski deželni zbor.

Seja dne 12. januarja.

Najprej se je razpravljalo o aferi ptujskega župana, posl. Orniga. Okrajno sodišče v Ljubljani namreč prosi, naj deželni zbor Orniga izroči v sodno preganjanje zaradi razžaljenja časti. Poročevalec je prosil, naj se to ne zgodi. Poslanec Ornig je bridko tožil, kako ga preganja slovensko časopisje, vsled česar je moral on in ptujski mestni zastop vložiti celo vrsto tožb. Vsled hišne preiskave pri dr. Brumnu je ta vložil proti Ornigu protitožbo. Orniga se izroči sodišču.

Za upravo v novem šolskem in kletarskem posloplju vinorejske šole v Mariboru se je dovolilo 22.562 K.

Nadalje se je sprejel predlog naučnega odseka, s katerim se vlada poziva, da zgradi novo poslopje za moško in žensko učiteljsko v Gradcu, da spopolni žensko učiteljsko ter ustanovi na Gor. Štajerskem še eno moško učiteljsko.

Posl. dr. Hrašovec je pri tej priliki naglašal, da ima slovenski narod pravico do izobraževališč. Ne zavidamo jih Nemcem, zahtevati pa moramo enako pravico za slovenski narod. Vlado prosi, naj odpomane pomanjkanja slovenskih šol. Nadalje je izjavil, da so Slovenci popolnoma za delitev slovenskega in nemškega učiteljskega v Mariboru in za ustanovitev samostojnih zavodov.

V večerni seji je prišel na vrsto predlog posl. Robiča za pomaknitev vsega učiteljstva iz tretjega v drugi plačilni razred, tretji plač. razreda pa se naj sploh opusti. Predlog sicer ni bil sprejet, pač pa se je sklenilo, da deželni odbor z deželnim šolskim svetom izvede v letu 1905. izredno revizijo krajevnih plačilnih razredov ter se mu v ta namen dovoli 50.000 K, in sicer za pomaknitev šol iz tretjega plač. razreda v drugi 40.000, za pomaknitev iz drugega v prvi pa 10.000 K. Veljavnost pomaknitve se šteje šele s 1. januarjem 1906.

Posl. dr. Ploj je poročal o predlogu dr. Schacherla in Resla, naj bi se bolniško zavarovanje razširilo tudi na kmetijske in gozdarske delavce, posle in prometne uradnike. V imenu gospodarskega odseka je predlagal, naj se preide preko soc. demokratičnega predloga na dnevni red. Proti temu je ugovarjal dr. Schacherl.

Na predlog gospodarskega odseka se je sklenilo, da se izposluje pri vladi odškodnina cenilecem v komisiji za pridobinski in dohodninski davek.

O predlogu posl. Žičkarja in dr. Ploja glede regulacije Sotle je poročal posl. Lenko ter se je naročilo deželnemu odboru, naj potem namestništva to zadevo pospeši ter skrbi predvsem za to, da se vas Gregovce, ki je v nevarnosti, čim preje zavaruje.

Predlog istih dveh poslancev, naj se dovoli podpora raznim kmetovalcem v rajhenburškem in sevniskem okraju, ki so jih uime posebno hudo zadele, se je izročil deželnemu odboru.

Deželni zbor je nadalje dovolil, da se davčni občini Ploderšnica in Šambert izločita iz skupne občine Sv. Jakob v Slov. goricah ter se združita v novo samostalno občino.

Predloga posl. dr. Dečka o regulaciji Voglajne med Teharji in Zavodno pri Celju ter o napravi cestne zveze iz Luč

skozi podvolovleško dolino do kranjske meje sta se izročila deželnemu odboru v poizvedovanje in poročanje.

Cela vrsta prošelj za podpore se je rešilo en bloc, med njimi tudi prošnja katol. podpornega društva (šolske sestre) v Celju, kateremu se je dovolila letna podpora 1000 K za zdržavanje dekliške šole toliko časa, da se zadeva okoliške dekliške šole končno reši. — Seja se je zaključila o polnoči.

Seja dne 13. januarja.

Namestnik grof Clari je odgovarjal na razne interpelacije, med njimi tudi na interpelacijo posl. dr. Dečka zaradi železniškega prevoza čez državno cesto v Gaberju pri Celju in na interpelacijo posl. Robiča zaradi prometnih zaprek na koroški železnici (Maribor-Franzensfeste).

Nato je poročal posl. dr. Kokoschinegg o predlogih poslancev dr. Hrašovec, Žičkar in Roš za ustanovitev meščanskih šol s slovenskim učnim jezikom v Žalcu, Sevnici in Trbovljah. Poročevalec je navajal, da meščanske šole na Štajerskem zadnje čase sploh nazadujejo (ker so samo nemške!); vrhutega se deluje ravno sedaj po celi Avstriji za presnova meščanskega študija in za razširjenje učne snovi, zato ne kaže sedaj ustanovljati novih meščanskih šol. Poročilo posebno naglašalo, da v višje organizovani šoli nikakor ne sme biti slovenščina učni jezik, ker se že v ljudskih šolah uči nemščina. Dvomljivo se mu tudi zdi, da bi bilo dovolj usposobljenih učiteljev za slovenske meščanske šole (o dovolji!) Predlaga, da se zahteva glede Žalca in Sevnice odkloni, glede Trbovelj pa vrne deželnemu odboru.

Posl. dr. Hrašovec je znova utemeljeval slovenske zahteve ter sijajno zavrnil vse izgovore o poročilu naučnega odseka. V istem smislu je govoril tudi posl. Žičkar. Potem je kvasil še na dolgo dež. odbornik dr. Link, češ da na Spod. Štajerskem še ljudsko šolstvo ni popolno (po čigavi krivdi?).

V večerni seji je odgovarjal deželni glavar grof Attems na nekatere interpelacije.

Posl. Stiger je stavil prvi predlog v interesu svojih volilcev: naj deželni zbor posreduje pri vladi, da se davek na žganje zniža. Sprejeto.

Posl. dr. Ploj je poročal o predlogu glede novih odjemališč za štajersko sadje na ta način, da bi se ustanovile sadjarske zadruge, kakršna je že v Mariboru, da bi se v Egiptu odprlo trgovišče štajerskemu sadnemu moštu, kjer je lahko izpodriniti nemško sadje in da bi se v Frankobrodu ustanovila avstrijska stiskalnica za sadje, kjer podelajo 10 do 20 vagonov našega sadja v mošt. Za kakovost štajerskega sadja je značilno, da se na berlinskem sadnem trgu prodaja za hešensko in prusko sadje ter se uvaža po nižani ceni.

Posl. dr. Hrašovec je interpeliral zaradi pomanjkanja političnih uradnikov, ki bi bili obeh deželnih jezikov zmožni.

Seja dne 14. januarja.

Na vrsto je prišel predlog poslancev dr. Jurtele in dr. Ploja zaradi zemeljskih plazov v Halozah, da naj se škoda preceni ter se prizadetim posestnikom da primerna podpora. Sprejeto. — Potem se je sprejela sprememba lovskega zakona.

Nadalje se je sklenilo glede odškodnine poslancem, da dobe v Gradcu bivajoči po-

slanci za vsak dan 10 K, zunaj Gradca stanujoči poslanci pa po 15 K, povrnitev voznine za železnice od doma in nazaj za I. razred, ako se morajo voziti z vozom pa za vsak km 26 vin., končno pa še za dan, ko se vozijo v Gradec in vračajo domov 15 K diet.

Končno so se rešile še razne prošnje za podpore. Prošnja podpornega društva slovenskih visokošolcev na Dunaju se je „iz principielnih vzrokov“ odklonila. Zgodovinsko društvo za slovenski Štajer je dobilo 200 kron podpore. Štajerskemu društvu za riborejo se je dovolilo 20.000 kron podpore.

Nato je deželni glavar z običajnim ogovorom zasedanje zaključil.

Upravištvo 'Domovine' naznanja onim naročnikom, ki nam še niso poslali naročnine, da jim s l. svečanom ustavi list. Skušnja dolgih let nas je izučila, ker imamo pri listu velike stroške, veliko režije in mnogo dolžnikov. Dvakrat da, kdor hitro da.

Domače in druge vesti.

C. kr. okrajno glavarstvo v Celju v službi proti slovenskemu jeziku. Vedno glasneje prihajajo pritožbe na dan, kako uradi c. kr. okrajnega glavarstva v Celju naš jezik zapostavljajo, dopošiljajoč slovenskim občinam nemške dopise in nemške tiskovine. Ta gospoda menda misli, da ji ni treba izpolnjevati člena 19. znane državne postave. Minuli teden so prišli na vse občine celi kupi samonemških tiskovin z nalogom, naj se do 20. prosinca izpolnjene vrnejo glavarstvu. Ker si naroča te tiskovine iz dvorne in državne tiskarne, je neovrgljivo res, da hoče glavarstvo z njimi naš jezik prezirati, nas žaliti in škodovati nam na naših jezikovnih pravicah. V državni tiskarni imajo namreč vse tiskovine tudi v slovenskem jeziku v zalogi, a ker si jih glavarstvo ne naroči, ne pridejo do nas, temveč leže nerabljene v zalogi. Dokler bode v Celju proti našemu jeziku tako mrzla sapa, ne kaže drugega, nego se odeti proti nji s kožuhom ljubezni do svojega jezika ter si ušesa do cela zamašiti, da ne bomo niti čutili njenega mraza niti čuli njenega piha. Samonemške tiskovine se naj vračajo, odkoder so prišle ter se naj na dopisu naznani, da jih ni mogoče izpolniti, ker prezirajo slovenski jezik in ne ustrezajo v jezikovnem oziru zakonovi določbi, obenem se naj zahtevajo v imenu člena 19. državne postave slovenske tiskovine. — Kdor molči, podpira krivico! Stojč mlin in molčč jezik ne koristita nič!

— Nemškutarenje v celjskem okrajnem zastopu. Kakor povsod drugod, je začel glavarstveni nadkomisar Lehman, ki je, kakor znano, prevzel vodstvo poslov razpuščenega okrajnega zastopa, tudi v poslih okrajnega zastopa neusmiljeno nemškutariti. Že to bodi vzroka dovolj, da Slovenci napno vse sile, da pride v okraju zopet do ljudskega zastopa. Videli smo več nemških spisov — manj zavednim Slovincem se izključno taki dostavljajo — z izključno slovenskim pečatom „Okrajni zastop“. To je najizrazitejša

slika radikalnega preobrata glede uradnega jezika okrajnega zastopa s strani politične oblasti. In vendar se glasi ukaz, da se ima interregnum držati v vseh dosedanjih ureditvah v zastopu!

— **Dijaški spori in „Slovenec“ in „Slov. Gospodar“ zoper „Domovino“.** „Slov. Gospodar“ in „Slovenec“ sta naša dobra prijatelja, kar prav rada pokažeta. Pred nedavnim je v predalet našega lista prišel odgovor nekega člana dijaškega društva „Tabora“ na dopis nekega „Triglavana“ v „Slov. Narodu“ glede brezpomembne praske dijakov po nekem koncertu v celjskem „Narodnem domu“, za katero prasko se v Celju razun dijakov živ krst ne zmeni in ki je za slovensko javnost prilično tolikšnega pomena kakor lanski sneg. V obširnem članku smo pojasnili pozneje stališče „Domovine“ v takih zadevah in se je z istim vsa razsodna javnost strinjala. Vendar pa za „Slov. Gospodarjem“ prihaja še „Slovenec“ z prisiljeno hudim obrazom, češ, da je „Domovina“ z „vidnim zadovoljstvom“ odobrila preziranje dijakov društev „Slovenija“, „Tabor“, „Triglav“ in „Ilirija“ nasproti članom društva „Zarje“ — kot katoličanom (!) Omenjenima listoma je sicer prav dobro znano, da se obstoječa nasprotstva pri mladih ljudeh in zlasti tudi v dijaških društvih, ki so si tekmeči, ker so se izcimila eno iz drugega, pojavljajo zlasti iz slednjega razloga v pretirano rezki obliki, da pa pri tem verski razlogi prav malo vplivajo. Vendar „Slovenec“ in „Slov. Gospodar“ iz gori omenjene v „Domovini“ sicer res brez potrebe označene zadeve izvajata celo nekakšno veliko nevarnost za javni mir na Slovenskem ali morebiti za kake še bolj dragocene svetinje. Nam se tako postopanje zdi podobno postopanju onega dečka, ki je ljudi za šalo na pomoč klical, češ da volk gre, akoravno ga ni bilo; ko je pa volk res prišel, porednežu nikdo več verjel ni in — bilo je po njem.

— **Dr. Jernej Glančnik umrl.** Ožalošчени se spominjamo moža, katerega izgubo morajo štajerski Slovenci bridko obžalovati. Dr. Jernej Glančnik je bil odvetnik v Mariboru in je umrl dne 13. t. m. Njegove zasluge za slovenstvo v Mariboru so neprecenljive. Dasi ravno nikdar ni bil glasen mož in je zlasti zadnja leta, ko je bil že bolehen, bilo malo slišati o njem, storil je že od nekdanj na tihem in javno zelo mnogo za Slovence. Bil je dolgo vrsto let predsednik slovanske čitalnice v Mariboru in je eden izmed nositeljev mariborske posojilnice, ki ima vsled svojega delovanja ob nemški meji mnogo večji pomen nego si more kdo na prvi hip misliti. Njemu je tudi pripisati odločitev posojilnice, da je v Mariboru postavila „Narodni dom“, zbirališče slovenskega življa. Dr. Jernej Glančnik je bil mož redkih besedij, pa trdne volje in plemenitega srca. Naj bi njegovo delo rodilo za Slovence mariborskega okrožja obilo sadu. Novica o njegovi smrti vzbuja v vseh njegovih znancih bolest, pa tudi odkrito hvaležnost nasproti vrlemu narodnjaku.

— **Trgovski ples.** Kakor že prejšnja leta, so tudi letos priredili naši marljivi trgovski sotrudniki svoj plesni venček. Okusne in fino dovršene dekoracije so pa prekašale letos vse prejšnje. Zelena „Pomlad“ nam je nudila prav razkošno svoje prijetnosti in smelo trdimo, da tako animirane zabave ni bilo na prejšnjih plesih. Vsa čast in hvala požrtvovalnim prirediteljem, sosebno g. Pregrada kot dekoraterju, — zaslužili so pač, da bi jih počastili s svojim obiskom tudi širši trgovski in obrtniški krogi — saj se menda niso „zballi“, da se je prelevil „plesni venček“ v „trgovski ples“. — Zelo odobravamo prireditev naših slovenskih trgovcev, kajti ista nima samo značaja običajne predpustne zabave, ampak je zelo sposobna utrjevati stanovsko zavest in skupnost našega narodnega trgovstva, ki se je v zadnjih letih zelo povzdignilo in je zlasti za celjsko slovenstvo največje važnosti. Čestitamo g. trgovcem in se jim zahvaljujemo za njih sijajno prireditev, zlasti pripravljalnemu odseku in pokrovitelju g. Peter Majdiču.

— **Gledališka predstava.** Veliko zanimanje vlada v našem slavnem občinstvu za igro, katera se uprizori prihodnjo nedeljo, dne 22. t. m. na našem odru. Videli bomo tudi mnogo narodnih rodbin izven Celja zopet v naši sredi, in če bo obisk tolik, kakor je sklepati že zdaj, smemo „Celjskemu pevskeemu društvu“ čestitati. — Predprodaja v „Zvezni trgovini“.

Slovenske meščanske šole na Štajerskem. Naučni odsek štajerskega deželnega zbora je sklenil o predlogu slovenskih poslancev Žičkar

čilo. Zvedeli smo pa sedaj, zakaj sme Bitamice še vedno Slovencem delati neprilike — moža drže „višji krogi“. Pri južni železnici je torej Slovencem vse sovražno, najbrže za to, ker ji dajemo denar.

— **Nemška pieteta.** Graški „Tagblatt“ je sporočil sledeče: „V eni najlepših grobnic na pokopališču pri Sv. Lenartu (Gradec) je do nedavno počivalo truplo tajnega svetnika, podmaršala barona Tillerja, ki je kurator vojnega muzeja, predsednik družbe za orožarne, imetnik 6. topničarskega polka itd. Baron Tiller je umrl l. 1896. na Dunaju. Njegova grobnica je vredna 24.000 kron. Pred nekaterimi dnevi so truplo podmaršala povsem tiho izkopali ter ga zakopali v navaden grob, ki se ne loči po nobenem vidnem znaku od drugih grobov. Neki sorodnik pokojnega barona Tillerja je namreč odstopil grobnico nekemu gostilničarju v Ausseeju, da je na ta način poravnal dolg za pijačo. — Takšna je moralna moč viteškega naroda nemškega! Niti v grobu ne dajo miru svojim pokojnikom, temveč jih celo odtu izpodrivajo ter jim kratijo sveti pokoj. Pri divjakih bi bilo to nemogoče!

— **Sodba Nemcev o „vahtarci“.** Da trezno misleči Nemci umazano pisarjanje „vahtarce“ tajno obsojajo, o tem smo pač že davno prepričani, in ne zdi se nam čudno, da se slišijo v novejšem času tudi splošno kritikovanja o tem lističu. Pred nekaj dnevi je sedelo namreč v tukajšnji nemški gostilni „Pri belem volu“ omizje Nemcev, kar prinese posel novo izišlo „vahtarco“. Po kratkem odmoru prime eden gospodov ta list, ter ga takoj vrže na drugo mizo z opazko: „Kolikorkrat pogledam ta listič, se moram jeziti; kajti prazen je, kaka neumna povest ali podlistek, potem nekoliko notic, ki jih vsakdo ve že iz drugih časnikov, in zraven inseratov še nekaj segrelih narodnih hujskari in laži; to je vse, kar se nudi lačnim, a pomilovanja vrednim bralcem.“ Temu je sledilo splošno pritrdjevanje in smeh. — Drug takšen slučaj sodbe se je zgodil nedavno na ulici. Navzoči nekaj celjskih obrtnikov, ki so se pogovarjali o „vahtarci“. Vsi so se hudovali nad vsebino „vahtarce“, posebno pa eden, ki bi rad bil zelo upliven, grozil se je: „Saj sem delničar Celeje, in če bo „D. W.“ tako naprej piskarila, stopim iz te družbe.“ Čudno pri tem se nam zdi, da se „vahtarca“ tem grožnjam „Actionarja“ vendar ni udala, akoravno je dotičnik tudi občinski odbornik celjski. Je pač znan kot slamnato strašilo.

— **Slovenec v Gradcu.** Za društveno življenje graških Slovencev skrbi v hvalevredni meri tudi društvo „Domovina“, ki je bilo ustanovljeno 30. listopada 1902 v prvi vrsti za delavske sloje. Dopis iz Gradca poroča o društvenem delovanju: „Društvo šteje okrog 60 članov moškega in ženskega spola, ter ima svoje stanovanje v Stiger-gasse št. 2, I. nadstr., ki je vedno odprto za člane ter po njih upeljane goste. Društvo ima svoj pevski in tamburaški zbor, knjižnico in devet slovenskih časnikov na razpolago. V pretečenem letu je „Domovina“ priredila predpusten plesni venček, spomladi in poleti dve veselici s petjem, tamburanjem in gledališkimi predstavami, ter jeseni vinsko trgatavo z plesom. Vse veselice so bile jako dobro obiskane, in sicer od priprostega slovenskega občinstva; precej prostorne dvorane pri „Divjaku“ in pri „Avstrijskemu dvoru“ so bile natlačene polne, skoro samih delavcev. Nadalje ima „Domovina“ vsak teden dvakrat, to je v torek in v petek zvečer tamburaške ter v sredo in soboto pevske vaje. Ob nedeljah dopoldne pouk v slovenskem in nemškem jeziku za moške, popoldne za ženske društvene ude; ob sredah popoldne slovenski pouk za otroke slovenskih staršev; ob nedeljah in četrtnih so tudi po potrebi vaje gledaliških iger, ker vse naše veselice prirejamo z lastnimi močmi“.

— **Ali je urednik časopisa dolžan pričevati pred sodnijo?** Ne, ker je za urednika sramotno uredniško tajnost prelomiti! Tako je spoznalo c. kr. deželno kot porotno sodišče na Dunaju v kazenski zadevi dr. P. Hayeka zaradi razžaljenja časti zoper Katarino Matulay s sklepom dne 22. novembra 1904. Preiskovalni sodnik je grozil krajevnomu uredniku Ljudevitu Brügeln časopisa „Wiener Morgenzeitung“ z zaporom, ako ne bode pričeval. Ta se je skliceval na § 153 kpr, ki določuje, da se pričevanje sme odkloniti, ako bi priča vsled pričevanja imela sramoto

Ruski kozaki na delu. Ruski kozaki pod poveljstvom Miščenka uspešno napadajo za hrbtom Japonce na jugovzhodu Mandžurije. Vsa poročila soglašajo v tem, da je to Japonce jako presenetilo. Kozaki so prišli do železnice, ki je sedaj edina vez Japoncev, in jo razdrli. Rusi so potem napade nadaljevali. Japonci poročajo, da so bili kozaki odbiti, svoj namen so pa le dosegli. Japonsko poročilo, da je železniška proga bila takoj popravljena, je malo verjetno. Ruski kosaški oddelki hočejo utruditi Nogijevo armado, ki hiti na pomoč Ojami.